

[...] W postępowaniu badawczym te różne metody i elementy badań naukowych są wzajemnie powiązane, tworząc historycznie zmienny i **stale rozwijający się** społeczny system wiedzy. Stanowią one podstawę do teoretycznych badań naukowych i tworzenia teorii naukowych. Ponieważ klasyfikacja nauk i podział nauk na teoretyczne (czyste) i praktyczne (stosowane) są płynne i zmienne, a także upowszechnił się pogląd o wzajemnym przenikaniu się badań teoretycznych i praktycznych, klasyfikację zastąpił podział na **typy badań**¹² z punktu widzenia strategii (celów) badań naukowych. Podział ten wprowadził P. Auger w opracowaniu *Aktualne tendencje w badaniach naukowych* (1961) wykonanym w 1959 roku na zlecenie UNESCO, wyodrębniając:

- podstawowe badania naukowe (wolne i kierowane)
- stosowane badania naukowe
- rozwojowe badania naukowe
- wdrożeniowe badania naukowe. [...]

Podstawowe badania naukowe¹³ podejmuje się bez praktycznego celu, dla wyjaśnienia zjawisk jeszcze niezbadanych i odkrycia nowych praw naukowych; stąd też badania naukowe podstawowe nazywa się również teoretycznymi lub czystymi.

Stosowane badania naukowe¹⁴ są zazwyczaj charakteryzowane jako badania naukowe zmierzające do wykorzystania w praktyce wyników badań podstawowych; ich rezultatem są nowe związki chemiczne, prototypy, modele itp., które powstają i są sprawdzane w laboratoriach i instytutach doświadczalnych pod względem efektywności, walorów technicznych i użyteczności.

Wdrożeniowe badania naukowe¹⁵ polegają na opracowaniu metod i technik zastosowania wyników badań stosowanych w produkcji; są końcowym etapem cyklu badawczego od odkrycia (wynalazku) do praktycznego jego zastosowania; obejmują one przeniesienie wyników badań naukowych stosowanych z laboratoriów do przemysłu, z fazy modeli i prototypów do fazy produkcji masowej (opracowywanie nowych metod wytwarzania, prace projektowe, konstrukcyjne, przygotowanie serii doświadczalnych

12 <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/typologia;4010343.html>, dostęp 12.03.2017.

13 <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/podstawowe-badania-naukowe;3958952.html>, dostęp 12.03.2017.

14 <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/stosowane-badania-naukowe;3980036.html>, dostęp 12.03.2017.

15 <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/badania-naukowe;3946184.html>, dostęp 12.03.2017.

wyrobów w skali przemysłowej); rezultaty tych badań nazywa się **innowacjami**¹⁶.

Wdrożeniowe badania naukowe wiążą się ściśle z tzw. **pracami rozwojowymi** (stanowiącymi ich element) polegającymi na adaptacji metod i osiągnięć badań wdrożeniowych do warunków produkcji w danym kraju i w danym zakładzie oraz na dostosowaniu produktu do wymogów odbiorcy tego kraju i jego rynku¹⁷.

Z analizy tych definicji wynika, że badania prowadzone w obrębie dyscypliny architektura nie mieszczą się w powyższej klasyfikacji, gdyż stanowią częściowo połączenie badań stosowanych z badaniami wdrożeniowymi, co wynika z charakterystycznego dla architektury i opisującej ją wiedzy, obecności wiedzy implikowanej – tzw. ukrytej i wiedzy eksplikowanej – tzw. twardej, charakterystycznej dla nauk, odnośnie do których te badania opisano.

6.3. Dyscyplina architektura – praktyka projektowa i badania w jej obrębie. Specyfika badań z uwagi na praktykę refleksyjną

Wspomniana brytyjska analiza w przypadku architektury nie odnosiła się w ogóle do powyżej wymienionych podziałów badań¹⁸.

Autorzy jej podali, że praktyka zawodowa najczęściej przynosi przykłady badań dotyczących aspektów funkcjonalnych i technicznych rozwiązywanego zadania projektowego, niemniej na kolejnych miejscach plasują się tu teoria projektowania, socjologia i polityka zarządzania. W przypadku niektórych biur wystąpiło formułowanie filozofii projektowej i manifestowanie jej wraz z rozwiązaniami projektowymi, aż do powiązań z instytucjami badawczymi połączonych z przekonaniem, że taka współpraca jest formą działania biznesowego. We wszystkich jednak niemal badanych przypadkach było to finansowane prywatnie przez biuro, bez wyszczególnionej pozycji w budżecie, jako koszt własny. Często badania dotyczą samego klienta, jego pozycji na rynku, celów i zainteresowań, na etapie

16 <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/innowacje;3914833.html>, dostęp 12.03.2017.

17 Patrz przypis 8, dostęp 12.03.2017.

18 C. Lee, A. Netley, M. Prin, P. Owens, dz. cyt.